

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

ITINERARIUM REGIS RICARDI.

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

PROLOGUS.

PROLOGUS IN GESTA RICARDI REGIS ANGLIÆ ET REGIS
FRANCIÆ ET IMPERATORIS ALEMANNIÆ.¹

SOLET nonnunquam accidere, ut res quantumlibet To preserve the memory of great deeds, the Greeks devised historical writing. notas et eximie gestas, tractu² temporis vel fama languidior minuat, vel oblivio posteritatis extinguat. Sic regum quamplurium³ emarcuit gloria, et ipsis conscriptum evanuit, quod ab eis magnifice factum et suis celebratum temporibus novitas exceperit in favorem, fama in præconium, populus in exemplum. Hoc Grai veteres divinitus⁴ attendentes, scripti remedium objecere prudenter,⁵ et⁶ scriptores suos, quos dixere historiographos ad conscribendas regum⁷ historias studiosius exciverunt. Unde feliciter contigit ut vocis vivæ silentium vox scripta suppleret, ne ipsis mortalibus eorum commorerentur virtutes. Romani vero, Græcorum The Romans added statues. æmuli, perpetuandæ virtutis obtentu, non solum stili assumpserunt officium, sed et statuas adjecerunt; et sic tam veteres repræsentando, quam provocando posteros, virtutis amorem, tum per oculos, tum per aures, ad interiora multipliciter demissum, imitantium mentibus firmius impresserunt. Quis iter Jasonis, labores Her-

¹ Prologus in Itinerarium peregrinantium in Terram Sanctam tempore Salahadini, et in Gesta Regis Angliæ Ricardi et Regis Franciæ et Imperatoris Alemanniæ. A.

² *tractu*] tactu, G.

³ *quamplurium*] quam plurimum, G.

⁴ *divinitus*] om. A.

⁵ *objecere prudenter*] prudenter objecerunt, A.

⁶ *et*] ac, A.

⁷ *regum*] om. A.; rerum, G.

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

The Church uses histories for purposes of example.

The best histories have been written by eye-witnesses, as was the following: and therefore the writer needs no apology for the rudeness of his style.

culis, Alexandri gloriam, Cæsaris victorias nosset, si scriptorum beneficia defuissent. Porro, patrum gesta sanctorum, quos frequentius commemorat et commendat ecclesia, neminem ad imitandum accenderent,¹ si conscia veritatis antiquitas legendam nobis historiam non reliquisset. Sane reges antiqui, cum variis extollerentur præconiis, id vel maxime in votis habebant, ut in ore præsentium celebres,² ad posteritatis notitiam devenirent. Cæterum cum innumeri rerum gestarum scriptores extiterint, plurimi quod audierunt, pauci quod videre,³ scripserunt. Quod si Phrygio⁴ Dareti de Pergamorum eversione ideo potius creditur, quia quod alii retulere auditum, ille præsens conspexit, nobis etiam historiam Jerosolimitanam tractantibus⁵ non indigne fides debetur; qui⁶ quod vidimus, testamur, et res gestas, ad huc calente memoria, stilo duximus designandas. At si cultiorem dicendi formam deliciosus exposcit auditor,⁷ noverit nos in castris fuisse⁸ cum scripsimus; et bellicos strepitus tranquillæ meditationis otium non admisisse. Ipsa sibi veritas ad gratiam⁹ sufficit, et licet pomposo non expolita ornatu, quemcunque saltem secreti sui alliciet auditorem.

¹ Porro . . . accenderent] Et ut sanctorum patrum utamur exemplis, nec Job patientia, nec Abraham liberalitas, nec David mansuetudo fidelibus posteris ad exemplum viveret. A.

² in . . . celebres] om. A.

³ audierunt . . . videre] audierant . . . viderant, B.

⁴ Phrygio] Frigio, A. B. C. G.

⁵ historiam . . . tractantibus] om. A.

⁶ qui] quia, A.

⁷ exposcit auditor] tr. B.

⁸ fuisse] non domi, add. B.

⁹ gratiam] gloriam, B.

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

ITINERARIUM REGIS RICARDI.

LIBER PRIMUS.

[CAPITULUM I.]

¹ *Quia pro peccatis populorum Dominus exterminavit* A.D. 1187.
*populum Syriæ.*²

Anno Verbi Incarnati M^oC^oLXXXVII^o,³ apostolicæ The degeneracy of the
sedis apicem obtinente Urbano tertio; imperante in people of
Alemannia Frederico, apud Constantinopolim Ysaakio, the Holy
Philippto regnante in Francia, Henrico in Anglia, in Land pro-
Sicilia⁴ Willelmo,⁵ aggravata est manus Domini super voked the
populum Suum, si tamen recte dixerimus Suum, quem⁶ anger of
conversationis immunditia, vitæ turpitudine, vitiorum God.
fœditas fecerat⁷ alienum. Jam enim eousque flagi-
tiorum consuetudo proruperat, ut omnes, abjecto erubes-
centiæ velo, palam et passim⁸ ad turpia declinarent.
Cædes, rapinas, adulteria, longum esset evolvere, ac
proposito nostro contrarium, qui res gestas delibare
decrevimus, non formare tractatum; sed cum hostis
ille antiquus corruptionis spiritum longe lateque diffu-
disset, specialius tamen Syriam occupaverat, et unde
regiones cæteræ susceperant relligionis exordium,⁹ inde
totius immunditiæ sumebant exemplum. Hinc igitur
Dominus terram Nativitatis Suæ, locum Passionis Suæ

¹ The MS. A. has the following rubric: *Incipit Itinerarium Regis Anglorum Ricardi in Terram Sanctam a Magistro Gaufrido Vin-sauf editum. Incipit liber primus. Capitulum primum.*

² *Quia . . . Syriæ*] om. A. G.

³ *Anno . . . &c.*] Anno Incarna-

tionis Dominicæ m^oc^olxxx^o, A.; m^oc^olxxvii^o, G.

⁴ *Sicilia*] Cecilia, B.

⁵ *Willelmo*] Guillelmo, A.

⁶ *quem*] quæque, B.

⁷ *fecerat*] fecerant, A. G.

⁸ *passim*] passius, B.

⁹ *exordium*] principium, A.

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

A.D. 1187.
Saladin was
His instru-
ment of
vengeance.

in abyssum turpitudinis decidisse conspiciens, hæreditatem Suam spreuit, et virgam furoris Sui Salahadinum ad obstinatæ gentis exterminium debacchari¹ permisit; maluit enim Terram Sanctam per aliquantum tempus² profanis gentilium ritibus ancillari, quam illos florere diutius quos ab illicitis nullius honestatis compescebat respectus. Hanc futuræ demolitionis instantiam³ casus præloquebantur diversi, fames, terræ motus, frequens tam lunæ quam solis defectus. Sed et ventus ille validus quem de planetarum concursu proventurum astronomici prænunderant,⁴ in hujus rei significantiam commutatus migravit. Ventus vere validus,⁵ qui quatuor mundi cardines concussit, ac orbem totum in seditiones et prælia concitandum præmonstravit.

[CAPITULUM II:]

*Qualiter Saladinus fugavit Magistrum Templi et alios.*⁶

Saladin sends an army under Modaffered-din, emir of Edessa, into Palestine. Battle near Nazareth (May 1, 1187, *Chron. Terræ Sanctæ*, § 5).

Salahadinus igitur,⁷ contractis armatorum⁸ copiis Palæstinam violenter aggressus, admiralium⁹ Edessæ Manafaradinum cum septem millibus Turcorum qui Terram Sacram depopularentur, præmisit. Hic autem Manafaradinus,¹⁰ cum in partes Tiberiadis processisset, casu¹¹ sibi obvios¹² magistrum Militiæ Templi Girardum de Bidesfordia¹³ et magistrum Hospitalis Rogerum de Mollendinis, illum quidem fugatum, istum vero interfectum

¹ *debacchari*] debachare, B.² *tempus*] temporis, B.³ *instantiam*] om. B.⁴ *prænunderant*] pronuiderant, G. C.⁵ *vere validus*] vero, C.; calidus, G.⁶ The rubric in A. has been so cut by the binder as to be illegible; no rubrics are given in the "Gesta Dei per Francos."⁷ *igitur*] om. B.⁸ *armatorum*] armorum, B.⁹ *admiralium*] ad mirabilium, A.; Edissæ, B.¹⁰ *Manafaradinus*] om. A. G.¹¹ *casu*] casus, G.¹² *obvios*] habuit, ins. A. G.¹³ *Bidesfordia*] nomine de Ridesfordia, A.; de Bideffordia, G.; de Rifford, C.

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

LIBER I.

7

inopino Marte confecit. In quo conflictu, cum nostrorum paucissimi ab immenso concluderentur exercitu, insigne quiddam¹ et memoria dignum contigit; nam quidam Templarius, officio miles, natione Turonicus,² nomine Jakelinus de Mailliaco,³ quadam virtutis præminentia in se omnium provocabat insultus; cæteris autem commilitonibus suis qui quingenti aestimabantur, vel captis, vel interfectis, belli totius impetum solus sustinuit, et pro lege Dei sui athleta gloriosus effulsit. Hic hostium vallatus cuneis et humano prorsus⁴ auxilio destitutus, cum tot millia hinc inde irruentia conspiceret, collegit in vires⁵ animum, et unus contra omnes bellum animosus suscepit: virtus ejus ad gratiam hostium commendanda enituit, ut⁶ ei plerique compassi, ipsum ad deditionem affectuosius hortarentur. Quorum monita dissimulans, mori pro Christo non timuit,⁷ sed telis, lapidibus, lanceis, oppressus magis quam victus, vix tandem occumbens, ad cælos feliciter cum palma martyrii triumphator migravit. Mors quidem mitior, et ad sensum dolor non venerat, cum unius viri gladius tantam circumjacentis turbæ struxisset coronam. Dulce viro sic occumbere, ubi victor ipse in medio, et in circuitu impii, quos dextera victrice consumpsit. Et quia in equo nitido et armis albicantibus tunc casu pugnator incesserat, Gentiles qui Sanctum Georgium in hujusmodi habitu⁸ militare noverant, se militem nitentis armaturæ Christianorum propugnatores, interfecisse jactabant.⁹ Erant in loco ubi pugnabatur,¹⁰ stipulæ, quas messor post grana paulo ante decussa, reliquerat inconvulsas; Turcorum autem multitudo tanta irruerat, et vir¹¹ unus contra tot acies tam

A.D. 1187.
Prowess of
Jakelin of
Mailly, a
Templar of
Touraine.

The Saracens flatter themselves that they have slain St. George.

¹ *quiddam*] quoddam, B.

² *Turonicus*] Turonius, G. MS. C. reads *Tutonicus* over an erasure.

³ *Mailliaco*] Mailiaco, B.

⁴ *prorsus*] rursus, B.

⁵ *vires*] vares, B.

⁶ *ut*] et, A.

⁷ *timuit*] abhorruit, A.

⁸ *habitu*] om. B.

⁹ *Et quia . . . jactabant*] om. A.

¹⁰ *pugnabatur*] pugnabat, G.

¹¹ *vir*] vix, G.

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

A.D. 1187. diu conflixit, ut campus in quo stabant totus resolveretur in pulverem, nec ulla¹ prorsus² messis vestigia³ comparerent. Fuere, ut dicebatur, nonnulli qui corpus viri jam exanimum pulvere superjecto conspargerunt, et ipsum pulverem⁴ suis imponentes verticibus, virtutem ex contactu hausisse credebant. Quidam vero, ut fama ferebat, ardentius cæteris movebatur; et abscissis⁵ viri genitalibus, ea tanquam in usu⁶ gignendi reservare disposuit, ut vel mortua membra, si fieri posset, virtutis tantæ suscitarent hæredem. Hac ergo suorum victoria Salahadinus impendio hilaratus, animum occupandi regni ambitione succensum, ad majora intendit.

[CAPITULUM III.]

Quod⁷ genus et⁸ quæ initia Salahadinus habuit.⁹

Saladin properly called Youssef,

the son of Ayoub,

Verum ut tantus Christiani nominis persecutor cupidæ posteritati plenius innotescat, de principiis ejus aliquid, quantum brevitatis captata permiserit, præmittemus. Fuit itaque de genere Mirmuræni¹⁰ parentum non ingenuorum proles, nec tamen obscuri sanguinis humilitate plebescens. Pater ejus Job, ipse vero¹¹ Joseph¹² nuncupatus.¹³ Nam juxta Mahumeti traditionem, hæc apud plerosque Gentilium viget observantia, ut cum caractere¹⁴ circumcisionis etiam Hebræorum nomina circumcidendis imponant: principes vero,

¹ *nec ulla*] ut nulla, B.

² *prorsus*] om. A.

³ *penitus*, ins. A.

⁴ *pulverem*] om. A.

⁵ *abscissis*] abscisis, A.

⁶ *usu*] usum, B. G.

⁷ *Quod*] Quæ, B.

⁸ *et*] vel, A.

⁹ *habuit*] haberet, A.

¹⁰ *Mirmuræni*] Mairmuræni, B.

¹¹ *vero*] om. A.

¹² *Joseph*] Josep, A.

¹³ *nuncupatus*] nuncupabatur, B.

¹⁴ *caractere*] caractere, A. B. G.

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

LIBER I.

9

ut nominibus suis admoniti legis Mahumetiæ¹ studiosi defensores existant, ab ipso legis vocabulo nomina sortiuntur. Lex siquidem lingua Gentili Hadin dicitur. Unde et Salahadinus dictus² est, quod legis corrector vel pacificator³ interpretatur. Et sicut principes nostri⁴ imperatores dicuntur vel reges, sic apud illos, qui præminent Soldani, quasi soli dominantes, nominantur.

A.D. 1187.
surnamed
the Cor-
rector of the
Law.

*Quæ initia habuit.*⁵

Salahadinus itaque⁶ sub Soldano Damascenorum Norahadino,⁷ hoc primum potestatis suæ auspiciū habuit, quod de puellis Damasci quæstuariis quæstum sibi colligebat infamem: eas enim⁸ non aliter licebat prostitui nisi ab ipso⁹ primitus libidinis exercendæ copiam pretio¹⁰ impetrassent. Quicquid autem hujusmodi lenocinio lucrabatur, in usus histrionum prodigus refundebat, sicque largitionis obtentu, venalem vulgi gratiam totis desideriis comparavit. Hic cujusdam Suriani vaticinio in spem regni adductus, ab illo futurum audierat, ut Damasci et Babylonis ditione potiretur. Sic ergo ascensiones in corde suo disposuit, et jam cœpit regno majora sperare,¹¹ cujus ambitus angustæ possessionis limites non excedebat. Processu temporis, cum jam ætas robustior officium militare deposceret, ad Enfridum de Turone, illustrem Palæstinæ principem, paludandus accessit, et Francorum ritu cingulum militiæ¹² ab ipso suscepit.

Saladin's
first prefer-
ment under
Noureddin,
sultan of
Damascus.

Prophecy
about him.

He is
knighted
by the
constable
Henfrid of
Toron.

¹ *Mahumetiæ*] Mahumeticæ, A.

² *dictus*] appellatus, A.

³ *vel pacificator*] om. A. G.

⁴ *vel*, ins. A. G.

⁵ Om. A.

⁶ *itaque*] utique, B. G. and Barth.

⁷ *Norahadino*] Norahaldino, B.

⁸ *enim*] autem, A.

⁹ *ipso*] eo, B.

¹⁰ *pretio*] om. A.

¹¹ *sperare*] spirare, G.

¹² *cingulum militiæ*] tr. A. B. G.

Cambridge University Press

978-1-108-04805-7 - Chronicles and Memorials of the Reign of Richard I:

Volume 1: Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

[CAPITULUM IV.]

A.D. 1187. *Qualiter Saladinus occupavit regna Ægypti,¹ Damasci,² Indiæ, et aliarum terrarum.*

Shawer,
vizier to
the Emir-al-
Mumenim,
El Adid,
caliph of
Egypt.

Shawer and
El Adid
deposed by
Saladin and
his uncle
Shiracouh.
(A.D. 1169.)

Saladin
succeeds
Noureddin.
(A.D. 1174.)

Eo tempore Gentilis quidam, Sawarius³ nomine, sub Molano, quem patria lingua Dominum dicunt, universam procurabat Ægyptum,⁴ quem victoriosus Jerosolimorum rex Amalricus⁵ ad tributum coegerat annuatim solvendum. Molanus siquidem⁶ ter in anno tantum se visibilem et adorandum⁷ exhibebat Ægyptiis, qui apud subditos credebatur tantus, ut ejus imperio Nilus effluere diceretur. Porro, Gentilitiæ⁸ relligionis statuta observanter adimplens, dies anni concubinarum numero⁹ exæquabat¹⁰; sicque inter muliereulas consenesens, tractanda regni negotia Seuuario¹¹ committebat. Hos Salahadinus cum patruo suo Saracuno¹² tunc temporis apud Ægyptios militans, proditiose peremit incautos; et sic totius Ægypti obtinuit principatum. Postea¹³ vero, non multo tamen¹⁴ interfluente tractu,¹⁵ Norahadinus diem clausit extremum, cujus uxorem Salahadinus matrimonio sibi copulans, cum ipsa regni regimen fugatis hæredibus occupavit. Hæc fortunæ ludentis potentia, has rerum vicissitudines voluit; quæ de paupere divitem, de humili sublimem, de servo suscitatur dominantem. Quod si rerum pretia iudicio, non opinione, metimur, quantalibet terrenæ felicitatis potentia vilis æstimanda est, quam pessimi et indigni sæpius nanciscuntur. Leno ille, cujus regnum in prostibulis, militia in ta-

¹ *et*, ins. A.

² *et*, ins. A.

³ *Sawarius*] Sewarius, A. B. G.

⁴ *sub . . . Ægyptum*] sub Calepho De Baldac Ægyptiorum tenebat imperium, A.

⁵ *Amalricus*] Almaricus, A. C.

⁶ *siquidem*] quidem, A.

⁷ *adorandum*] ad orandum, B.

⁸ *Gentilitiæ*] gentilicæ, A.

⁹ *concubinarum numero*] tr. A.

¹⁰ *exæquabat*] adæquabat, G.

¹¹ *Seuuario*] Sewarino, A.

¹² *Saracuno*] Saracurio, B.; Saradunco, MS. Barth.

¹³ *Postea*] Postmodum, A.; post multum, G.; post modicum, Barth.

¹⁴ *tamen*] temporis, A. B. G.

¹⁵ *tractu*] tracto, G.